

بررسی میزان ادراک فساد در بین کارکنان بانک تجارت استان زنجان و تحلیل نتایج آن

ابوالفضل خمسه^۱

مرتضی عربلو^۲

چکیده

مردم با توجه به درکی که از میزان فساد در جامعه دارند کنش و واکنش‌هایی از خود نشان می‌دهند. از این رو یکی از روش‌های اندازه‌گیری مبتنی بر سنجش میزان ادراک از فساد است. این نوشتار با استفاده از پرسشنامه طراحی شده اطلاعات مربوط به میزان ادراک فساد در بین کارکنان بانک تجارت استان زنجان را جمع‌آوری کرده و به توصیف و تحلیل پاسخ‌ها پرداخته و نتایج زیر در این باره حاصل گردیده است:

مفاسدی نظیر رشوه گرفتن هنوز در میان کارکنان بانک منفور بوده و بد تلقی می‌شود و به اعتقاد ۷۶ درصد از کارکنان شرکت‌کننده در نظرسنجی، تقریباً هیچ رشوه‌ای وجود ندارد. ۸۶ درصد از شرکت‌کنندگان در نظرسنجی فکر می‌کنند تبعیض در انجام تشریفات اداری وجود دارد ولی به اعتقاد نیمی از این افراد، میزان آن کم است. ۹۱ درصد معتقدند استفاده از اموال بانک و موقعیت شغلی در راستای منافع شخصی وجود ندارد یا در حد کم وجود دارد و ۶۹ درصد نیز فکر می‌کنند شایسته‌سالاری در جذب و ارتقا افراد تقریباً رعایت شده و یا در حد کم نادیده انگاشته می‌شود. از نظر ۷۳ درصد از شرکت‌کنندگان در نظرسنجی، بانک در شناسایی فساد موفقیت فراوانی داشته است و ۷۴ درصد از شرکت‌کنندگان ابراز کرده‌اند در حد قابل ملاحظه‌ای با تخلفات و جرایم برخورد شده است و در نهایت از میان افراد نظردهنده، ۶۲ درصد فکر می‌کنند که تناسب میان استحقاق و دریافتی در پرداخت حقوق و مزایا رعایت نمی‌شود که ادراک کارکنان زنگ هشدار برای مدیران این مجموعه در راستای ایجاد رضایت شغلی و آرامش خاطر و انگیزه فعالیت برای کارکنان است.

واژگان کلیدی: فساد، ادراک فساد، نظرسنجی، اندازه‌گیری، بانک تجارت استان زنجان

- ۱- دانش‌آموخته کارشناسی ارشد فقه و حقوق و معاون نظارت و بازرسی در بازرسی کل استان زنجان
- ۲- دانش‌آموخته کارشناسی ارشد معارف اسلامی و اقتصاد دانشگاه امام صادق علیه‌السلام و نیروی امریه شاغل در بازرسی کل استان زنجان

مقدمه

«ادراک» در لغت به معنای درک کردن، دریافتن، پی بردن و فهمیدن است (عمید، ۱۳۸۹) و «فساد» در معنای گزند و زیان، تباه شدن، به ستم مال کسی را گرفتن و در معنای مخالف صلاح به کار می رود (دهخدا، ۱۳۷۷) و منظور از «ادراک فساد» برداشت و فهم افراد از میزان فساد موجود در جامعه می باشد. برداشت و فهم افراد از میزان فساد موجود در جامعه از مواردی است که می تواند از خود فساد هم مهم تر باشد. مردم متناسب با فهمی که از فساد دارند و تحلیلی که از میزان فساد در جامعه می کنند، واکنش نشان می دهند درحالی که ممکن است میزان ادراک آنان از فساد دقیقاً منطبق بر «میزان واقعی فساد» نباشد.

تا زمانی که مشخص نباشد میزان فساد در جامعه چقدر است و نتوان آن را اندازه گیری نمود، نمی توان نسبت به کاهش فساد اقدام نمود. زمانی که در مجموعه ای از نظر افراد مرتبط با آن، فساد در سطح بالایی باشد این مسئله می تواند حامل این پیام برای مدیران و سازمان های نظارتی باشد که به احتمال زیاد مصادیقی از فساد در این مجموعه وجود دارد که موجب ایجاد این احساس در میان افراد مرتبط با آن مجموعه، شده است. البته در صورتی که میزان ادراک فساد در مجموعه ای بالا باشد ولی تخلفات و جرایمی در آن مجموعه کشف نگردد، این مسئله هشدار می دهد به مدیران آن مجموعه است که از مدیریت اذهان در رابطه با عملکرد آن مجموعه غافل بوده اند و ذهنیت های نادرستی در خصوص عملکرد مجموعه شکل گرفته و ضروری است حتماً نسبت به شفاف سازی و حل شبهات پیش آمده در اذهان، اقدام کنند.

سؤال اصلی این نوشتار این است که میزان درک کارکنان بانک تجارت استان زنجان از فساد موجود در آن دستگاه چقدر است. برای پاسخ به این سؤال با استفاده از معیارهایی که برای سنجش میزان ادراک فساد وجود دارد، پرسشنامه ای تنظیم گردیده و نظر کارکنان آن بانک راجع به موضوع جمع آوری شده و مورد تحلیل قرار گرفته است.

در ادامه پس از مرور روش تحقیق، در قسمت مبانی تحقیق به توضیح روش های رایج در اندازه گیری فساد و به معرفی شاخص ادراک فساد و نحوه محاسبه آن پرداخته و با استفاده از موارد به کاررفته در نحوه محاسبه ی میزان ادراک فساد، سؤال های پرسشنامه سنجش میزان ادراک فساد برای کارکنان بانک تجارت استان زنجان مشخص شده و نتایج نظر سنجی از آنان مورد تحلیل قرار می گیرد.

روش تحقیق

روش تحقیق پژوهش حاضر به لحاظ روش شناسی کمی توصیفی پیمایشی و از نظر هدف بنیادی است. با توجه به هدف این تحقیق که بررسی میزان ادراک فساد در بین کارکنان بانک تجارت استان زنجان می باشد، جامعه آماری شامل کلیه کارکنان شاغل در مدیریت امور شعب بانک تجارت استان زنجان در دی ماه سال ۱۳۹۶ است که حدوداً ۱۰۰ نفر هستند. دلیل این انتخاب این است که معمولاً افراد شاغل در

مدیریت امور شعب، سابقه فعالیت در شعبات مختلف را داشته و شناخت و آشنایی کافی از فعالیت بانک در سطح استان دارند. نمونه تحقیق به روش تصادفی ساده (قرعه کشی) از میان کلیه کارکنان انتخاب شده است. اطلاعات مورد نیاز تحقیق شامل اطلاعات اولیه و اطلاعات ثانویه می باشد که اطلاعات ثانویه در قسمت مبانی به روش کتابخانه‌ای و اطلاعات اولیه نیز از طریق پرسشنامه‌ای از نوع بسته گردآوری شده است. پرسشنامه حاوی ۷ سؤال مستخرج از معیارهای به کاررفته در مؤسسه بین‌المللی شفافیت برای محاسبه شاخص ادراک فساد کشورها می‌باشد و از طریق چهار گزینه، میزان موافقت یا مخالفت پاسخ‌دهنده نسبت به موضوع سؤال در چهار سطح «تقریباً هیچ»، «کم»، «قابل ملاحظه» و «زیاد» درجه‌بندی شده و در نهایت اطلاعات به دست آمده به روش آمار توصیفی مورد تحلیل قرار می‌گیرد.

مبانی تحقیق

با توجه به اینکه تاکنون تحقیق مستقلی درباره میزان ادراک فساد در بین کارکنان بانک تجارت استان زنجان انجام نشده، این نوشتار فاقد پیشینه تحقیق است. برای آشنایی با ادبیات نظری مرتبط با این تحقیق، در ادامه ابتدا روش‌های اندازه‌گیری فساد به صورت کلی مرور گشته سپس شاخص ادراک فساد به عنوان یکی از روش‌های اندازه‌گیری فساد به صورت خاص مورد تبیین قرار می‌گیرد.

روش‌های اندازه‌گیری فساد

می‌توان روش‌های اندازه‌گیری فساد را به همان گونه که لسلی هولمز تقسیم‌بندی کرده، در چهار گروه قرار داد: رویکرد مبتنی بر ادراک فساد^۱، رویکرد مبتنی بر تجربه فساد^۲، دنبال کردن فرآیند فساد^۳، آمارهای رسمی^۴ (Holmes; 2015).

در رویکرد ادراک فساد، سنجش فساد مبتنی بر نظرسنجی از مردم و گروه‌های مختلف و بررسی نظرات ایشان درباره میزان فساد رایج در نهادها یا کل جامعه است. در این گونه پیمایش‌ها معمولاً نظرات نخبگان سیاسی، مقامات دولتی، اهل کسب و کار، متخصصان و عموم مردم درباره وجود و رواج فساد در جامعه پرسیده می‌شود. دیدگاه‌های نخبگان از آن رو اهمیت دارد که این افراد احتمالاً از مطلع‌ترین‌ها درباره فساد هستند. سنجش نظرات بقیه مردم درباره فساد نیز شاخصی از میزان وقوع آن در جامعه تلقی می‌شود. مدل اندازه‌گیری به‌طور عمده با استفاده از پرسشنامه و در نمونه‌های بزرگ انجام شده و از انواع روش‌های نمونه‌گیری برای تضمین و اعتبار داده‌ها استفاده می‌شود. انتقادات متعددی بر این شیوهی سنجش فساد وارد شده است. از جمله اینکه این پیمایش‌ها نظر مردم درباره فساد و نه خود فساد را می‌سنجند. ممکن است افراد به اندازه کافی مطلع نباشند و تنها آنچه را که در جامعه رایج است بیان کنند. از آنجا که این شاخص‌ها ذهنی هستند تحت تأثیر جریان‌ات اجتماعی نیز قرار دارند. بنا به اینکه

1- Perception-based approach

2- Experience-based approach

3- Tracking approach

4- Legal statistics

در زمان انجام تحقیق چه نوع گزارش‌هایی درباره فساد در مطبوعات و سایر رسانه‌ها منتشر شده باشد، ذهنیت افراد نسبت به فساد تغییر می‌کند (همایونی، ۱۳۸۸: ۹-۸). البته این انتقادات نقاط ضعفی برای روش سنجش فساد مبتنی بر ادراک فساد نمی‌باشند؛ زیرا از برخی لحاظ، میزان فساد از نظر مردم، مهم‌تر از میزان واقعی فساد در جامعه است؛ زیرا آنچه در کنش‌های مردم تأثیرگذار است شناخت آنان از محیط اطراف و میزان اعتمادی است که احساس می‌کنند نسبت به بقیه اشخاص در جامعه داشته باشند درحالی که ممکن است شناخت آنان با میزان واقعی فساد متفاوت باشد. در هر صورت، میزان فساد از نظر مردم به‌خصوص برای حکمرانان بسیار اهمیت دارد. منتهی باید شناخت اشتباه از واقعیت را اصلاح کرده و با استفاده از انواع رسانه‌ها، زمینه را برای دریافت شناخت درست از واقعیت فراهم نمود.

در رویکرد مبتنی بر تجربه فساد، به‌جای آنکه ذهنیت مردم درباره فساد سنجیده شود، از آنان سؤال می‌شود در زندگی روزمره خود چقدر در معرض فساد قرار گرفته‌اند. برای مثال از آن‌ها پرسیده می‌شود که در یک تا سه سال گذشته چند بار رشوه پرداخته‌اند یا از ایشان خواسته شده است تا رشوه بپردازند. این پیمایش‌ها نیز در میان گروه‌های هدف متفاوت مانند مردم عادی، مدیران شرکت‌های اقتصادی و کارشناسان، اجرا شده است و بر بررسی فراوانی موارد فساد، کنشگران و انگیزه‌های آن‌ها متمرکز می‌شوند. در برخی از این پیمایش‌ها ویژگی‌های محیط سرمایه‌گذاری، کیفیت حکمرانی، مدیریت و مشخصات عملکردی شرکت‌های فعال در عرصه اقتصادی نیز ارزیابی می‌شود.

در روش دنبال کردن فرایند فساد، از بررسی فرایند انجام امور و شناسایی زمینه‌های فساد در جریان انجام آن‌ها استفاده می‌شود. نمونه کامل این روش‌ها با عنوان «پیگیری هزینه‌های عمومی» شناخته می‌شود. این پیمایش‌ها جریان منابع را از بالا (جایی که در دولت بودجه‌ها تخصیص داده می‌شود) به پایین (جایی که منابع به سازمان‌های مصرف‌کننده نهایی این بودجه‌ها نظیر مدارس و بیمارستان‌ها می‌رسند) دنبال می‌کنند (Piliponyte, 2005: 11؛ Reinikka & Svensson, 2006: 360). این بررسی‌ها به دنبال مشخص کردن محل و چگونگی نشت بودجه‌های دولتی و نرسیدن آن‌ها به دست سازمان‌هایی است که برای مصرف بودجه‌ها در نظر گرفته شده‌اند. به کمک این گونه بررسی‌ها می‌توان فهمید: چه مقدار از بودجه‌ها در جریان انتقال از سطح بالا به پایین هرز می‌روند و صرف منافع خصوصی می‌شوند.

در روش آمارهای رسمی نیز، به آمار شکایات واصله به پلیس، مراجع قضایی، نهادهای نظارتی و گزارش‌های منتشر شده در روزنامه‌ها اشاره می‌شود.

شاخص ادراک فساد (CPI)

شاخص ادراک فساد، شاخصی است که مؤسسه شفافیت بین‌الملل^۱ هر ساله آن را برای رتبه‌بندی

۱- مؤسسه شفافیت بین‌الملل در سال ۱۹۹۳ در برلین آلمان تأسیس شده است و شاخص‌های مختلفی را در زمینه سنجش

کشورها استفاده می‌نماید. در این شاخص میزان پرداخت و دریافت رشوه، میزان ارتکاب به اختلاس و جرایم مشابه از سوی مقامات سیاسی و اداری مورد ارزیابی قرار می‌گیرد. شاخص مذکور در طول مقیاس صفر تا ده رتبه‌بندی شده است. بر پایه این رتبه‌بندی، نمره ۱۰ به کشوری مربوط می‌شود که در آن فساد مالی وجود ندارد و نمره صفر به کشوری مربوط می‌شود که دارای بیشترین میزان فساد مالی است.

این شاخص، حاصل نظرسنجی‌ها و پیمایش‌های گوناگون و یک شاخص ترکیبی است که بر مبنای داده‌هایی در ارتباط با فساد محاسبه می‌شود. تعداد ۱۴ منبع، منشعب از ۱۲ منبع اطلاع مستقل، برای تهیه شاخص ادراک فساد مورد استفاده قرار می‌گیرد. این ۱۲ منبع در جدول زیر آمده است:

ردیف	نام اختصاری منبع اطلاعاتی	منبع اطلاعاتی	نام شاخص	نوع پیمایش	موضوع مورد سؤال
۱	ADB	Asian Development Bank (بانک توسعه آسیایی)	ارزیابی رتبه عملکرد کشور	خبرنگاران محلی و کارشناسان داخل و خارج سازمان‌ها	فساد، تضاد منافع، انحراف سرمایه‌گذاری‌ها و همچنین موفقیت‌ها و تلاش‌های مبارزه با فساد
۲	AFDB	African Development Bank (بانک توسعه آفریقایی)	ارزیابی ویژگی‌های سیاسی و نهادی کشور	کارشناسان و کارمندان داخل و خارج بانک‌های کشور	فساد، تضاد منافع، انحراف سرمایه‌گذاری و همچنین تلاش‌ها و موفقیت‌های مبارزه با فساد
۳	BTI	Bertelsmann Foundation (مؤسسه برتلزمان)	شاخص تبدیل برتلزمان	ارزیابی کارشناسان و کارمندان	صلاحیت دولت‌ها در مجازات کردن و بازداشتن از فساد
۴	CPIA	World Bank (IDA and IBRD) بانک جهانی (بانک بین‌المللی نوسازی و توسعه و انجمن توسعه بین‌المللی)	ارزیابی ویژگی‌های سیاسی و نهادی کشور	ارزیابی کارشناسان مقیم در کشور مربوطه	فساد، تضاد منافع، انحراف سرمایه‌گذاری و همچنین تلاش‌ها و موفقیت‌های مبارزه با فساد
۵	EIU	Economist Intelligence (واحد بینش اقتصادی)	پیش‌بینی کشوری و ریسک خدمات کشوری	ارزیابی کارشناسان و کارمندان	سوءاستفاده از ادارات عمومی برای نفع شخصی یا حزبی

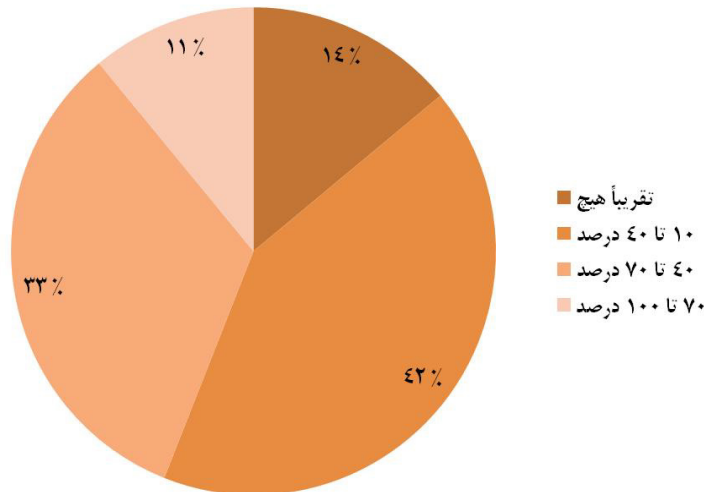
ردیف	نام اختصاری منبع اطلاعاتی	منبع اطلاعاتی	نام شاخص	نوع پیمایش	موضوع مورد سؤال
۶	FH	Freedom House (خانه آزادی)	تحول در کشورها	مدیران عالی و میانی اجرایی	اندازه فساد انجام شده یا مشاهده شده در حکومت‌ها از طریق مردم و گزارش‌های رسانه‌ها و همچنین پیش‌قدمی در مبارزه با فساد
۷	GI	Global Insight, Formerly World Markets Research Center (مرکز پژوهش بازاریابی جهانی)	رتبه‌بندی ریسک کشورها	ارزیابی کارشناسان و کارمندان	احتمال اینکه فساد در ادارات از فسادهای اداری کوچک به فسادهای بزرگ سیاسی برسند
۸	IMD	IMD International, Switzerland, World Competitiveness Center (مرکز رقابت جهانی)	سالنامه رقابت جهانی (۲۰۰۶ و ۲۰۰۷)	مدیران عالی و میانی اجرایی	وجود یا عدم وجود فساد و رشوه
۹					
۱۰	MIG	Merchant International Group گروه بازرگانان بین‌المللی	پویایی نواحی خاکستری	کارکنان ماهر و خبرنگاران شبکه‌های محلی	فساد، از رشوه وزرای دولتی گرفته تا منشی‌های مدیران
۱۱	PERC	Political and Economic Risk Consultancy مشاور ریسک سیاسی و اقتصادی	خبرنامه آگاهی آسیایی (۲۰۰۶ و ۲۰۰۷)	بازرگانان خارج از کشور	کیفیت رسیدگی به موضوع فساد در بخش‌های اجتماعی
۱۲					
۱۳	UNECA	United Nations Economic Commission for Africa کمیسیون اقتصادی ملل متحد برای آفریقا	گزارش حکمرانی آفریقا	پیمایش کارشناسان تبعه کشور (بین ۷۰ تا ۱۲۰ نفر در هر کشور)	کنترل فساد شامل گزارش از سطوح فساد در قوای مقننه، قضائیه و مجریه و همچنین در وصول مالیات و نیز میزان پیچیدگی دستیابی به دادگستری و خدمات دولتی
۱۴	WEF	World Economic Forum مجمع جهانی اقتصاد	گزارش رقابت‌پذیری جهانی	مدیران بنگاه‌های بزرگ	ممنوعیت نداشتن بسیاری از پرداخت‌ها و رشوه‌های مربوط به وظائف مختلف دولت

Source: Transparency International (2007)

طراحی پرسشنامه و تحلیل پاسخ‌ها

با استفاده از موارد مختلف به کاررفته در شاخص ادراک فساد، تعداد ۷ سؤال مرتبط با امور بانکی طراحی گردید و در میان کارکنان مدیریت امور شعب بانک تجارت استان زنجان که با تمامی شعبات استان در ارتباط و همکاری هستند توزیع شد. البته بررسی کامل میزان ادراک فساد در رابطه با عملکرد یک مجموعه، اقتضا دارد هم از افراد داخل مجموعه و هم از افراد خارج از مجموعه نظرسنجی شود. در این تحقیق به علت محدودیت‌هایی که وجود داشت، فقط از افراد داخل مجموعه نظرسنجی به صورت بی‌نام به عمل آمد. در ادامه ضمن اشاره به سؤال‌ها، فراوانی نسبی هر یک از گزینه‌های پاسخ داده شده به صورت نمودار دایره‌ای نمایش و تحلیل آن‌ها آورده شده است.

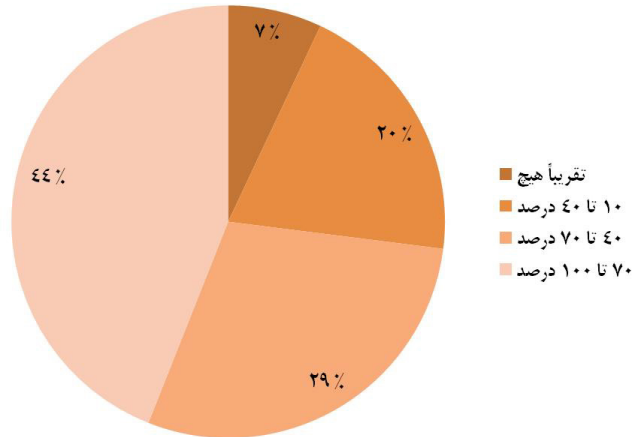
سؤال ۱- تا چه میزان فکر می‌کنید فرآیند و تشریفات اداری به منظور دریافت تسهیلات نسبت به افراد مختلف تبعیض آمیز است؟

تحلیل: از دیدگاه ۸۶ درصد از کارکنان شرکت کننده در نظرسنجی، تبعیض در انجام تشریفات اداری وجود دارد. ۴۲ درصد فکر می‌کنند تبعیض کم است، ۳۳ درصد فکر می‌کنند قابل توجه است و ۱۱ درصد فکر می‌کنند زیاد است؛ بنابراین بیش از نیمی از افراد شرکت کننده در نظرسنجی (۵۶ درصد) فکر می‌کنند تبعیض در انجام تشریفات اداری، وجود ندارد یا کمتر از ۴۰ درصد است.

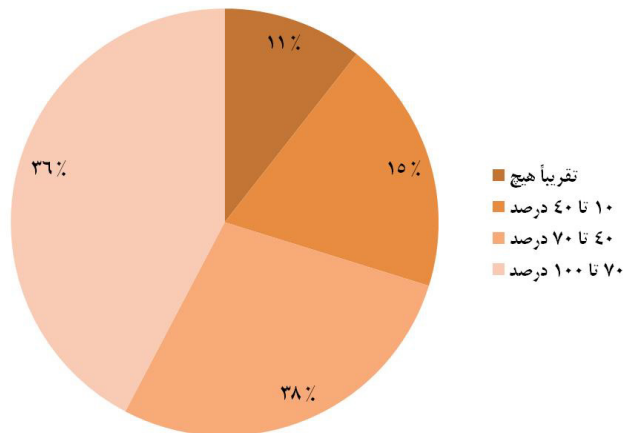
۱- در تحلیل اطلاعات، گزینه‌های کمی مرتبط با سؤالات به تناسب، به گزینه‌های کیفی «کم»، «قابل ملاحظه» و «زیاد» تبدیل شده‌اند.

سؤال ۲- میزان موفقیت بانک در شناسایی فساد چقدر بوده است؟

تحلیل: ۷۳ درصد از کارکنان شرکت کننده در نظرسنجی فکر می کنند بانک در شناسایی فساد در حوزه استان زنجان موفقیت زیاد و قابل ملاحظه ای داشته است.

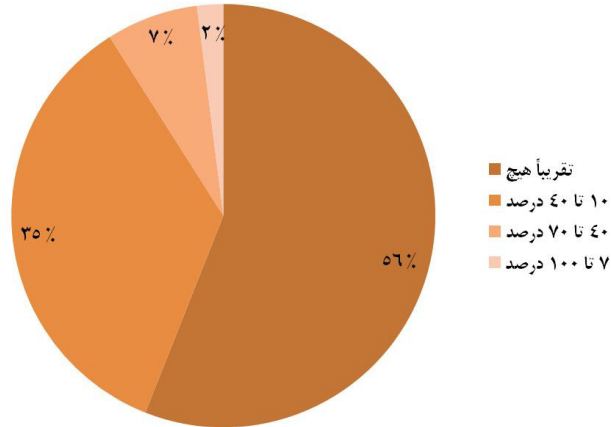
سؤال ۳- تا چه میزان فکر می کنید با تخلفات و جرایم شناسایی شده در مجموعه بانک تجارت استان برخورد و مجازات لازم اعمال شده است؟

تحلیل: ۷۴ درصد از کارکنان شرکت کننده در نظرسنجی فکر می کنند در حد خوب و قابل قبول با تخلفات و جرایم شناسایی شده برخورد صورت گرفته است.

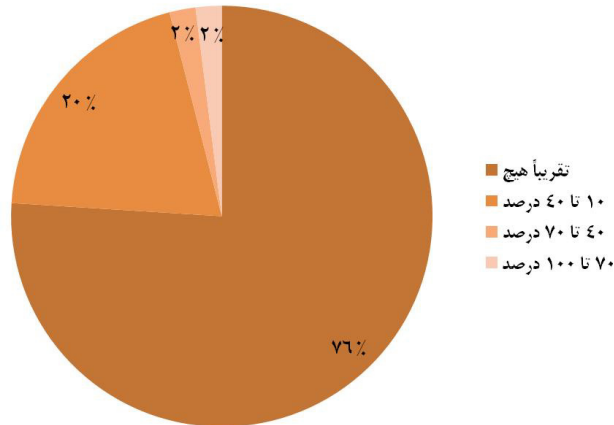

سؤال ۴- تا چه میزان فکر می کنید همکاران بانک تجارت در سطح استان از موقعیت شغلی و اموال بانک در راستای منافع شخصی استفاده می کنند؟

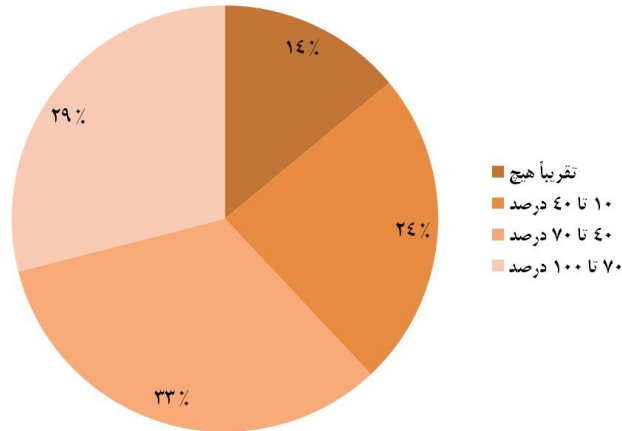
تحلیل: ۹۱ درصد از کارکنان شرکت کننده در نظرسنجی فکر می کنند استفاده از اموال بانک و موقعیت شغلی در راستای منافع شخصی در سطح استان وجود ندارد یا در حد کم وجود دارد.

سؤال ۵- تا چه میزان فکر می کنید رشوه گرفتن در بین همکاران بانک تجارت رواج دارد؟

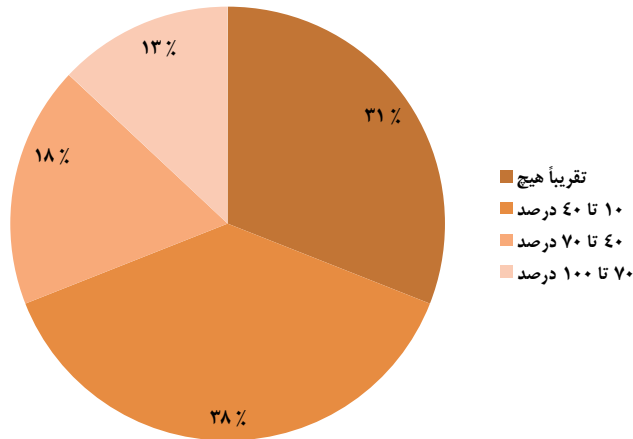
تحلیل: ۷۶ درصد از کارکنان شرکت کننده در نظرسنجی فکر می کنند تقریباً هیچ رشوه‌ای در بین کارکنان بانک در سطح استان وجود ندارد و ۲۰ درصد فکر می کنند که میزان رشوه در بانک تجارت استان در حد کم است.

سؤال ۶- تا چه میزان فکر می کنید در پرداخت پاداش، کارانه، رفاهی، اضافه کاری و سایر موارد تناسب میان استحقاق افراد و دریافتی آنان رعایت می شود؟

تحلیل: نارضایتی نسبت به حقوق و مزایا معمولاً در تمامی دستگاه‌ها وجود دارد در اینجا نیز این موضوع تأیید می شود. ۶۲ درصد از کارکنان شرکت کننده در نظرسنجی، فکر می کنند در پرداخت حقوق و مزایا تناسب میان استحقاق و دریافتی در حد زیاد و قابل ملاحظه‌ای رعایت نمی شود. این ادراک کارکنان زنگ هشدار برای مدیران این مجموعه در راستای ایجاد رضایت شغلی و آرامش خاطر و انگیزه فعالیت برای کارکنان است.

سؤال ۷- میزان تبعیض در جذب نیرو، ارتقای جایگاه و نادیده گرفتن شایسته‌سالاری را در بانک تجارت استان چقدر می دانید؟

تحلیل: ۶۹ درصد از کارکنان شرکت کننده در نظرسنجی فکر می کنند نادیده گرفتن شایسته سالاری در جذب و ارتقای افراد وجود ندارد یا در حد کم می باشد. این آمار نشان دهنده جو روانی نسبتاً خوبی از نظر جذب و ارتقای افراد در این بانک است.

جمع بندی و نتیجه گیری

فساد و ادراک از فساد دو مفهوم جدا و متفاوت هستند. منظور از «ادراک فساد» برداشت و فهم افراد از میزان فساد موجود در جامعه می باشد. ادراک فساد موضوع حائز اهمیتی در جامعه است زیرا مردم با توجه به درکی که از میزان فساد در جامعه دارند واکنش هایی از خود نشان می دهند که ممکن است کاملاً نیز با واقعیت فساد مطابقت نداشته باشد. این تحقیق میزان ادراک فساد را در مجموعه بانک تجارت استان زنجان مورد بررسی قرار داده است. مهم ترین یافته های این تحقیق به قرار زیر است:

- به اعتقاد ۷۶ درصد از کارکنان، تقریباً هیچ رشوه ای وجود ندارد.
- ۸۶ درصد کارکنان فکر می کنند تبعیض در انجام تشریفات اداری وجود دارد ولی به اعتقاد نیمی از آنان، میزان آن کم است.
- ۹۱ درصد معتقدند استفاده از اموال بانک و موقعیت شغلی در راستای منافع شخصی وجود نداشته یا در حد کم است.
- ۶۹ درصد نیز فکر می کنند شایسته سالاری در جذب و ارتقای افراد تقریباً رعایت شده و یا در حد کم نادیده انگاشته می شود.
- از نظر ۷۳ درصد کارکنان، بانک در شناسایی فساد موفقیت قابل ملاحظه ای داشته است.
- ۷۴ درصد ابراز کرده اند در حد زیادی با تخلفات و جرایم شناسایی شده برخورد شده است و در نهایت
- از میان افراد نظردهنده، ۶۲ درصد فکر می کنند که تناسب میان استحقاق و دریافتی در پرداخت حقوق و مزایا رعایت نمی شود که ادراک کارکنان زنگ هشدار برای مدیران این مجموعه در راستای ایجاد رضایت شغلی و آرامش خاطر و انگیزه فعالیت برای کارکنان می باشد.
- بر اساس نتایج به دست آمده، مهم ترین پیشنهادی که می توان به مدیران بانک تجارت و یا کلیه مدیران بانکی کشور ارائه نمود این است که ضوابطی تدوین شود تا پرداخت حقوق و مزایا و همچنین پاداش ها کاملاً نظام مند و مطابق با عملکرد کارکنان باشد و مهم تر از آن اینکه ضوابط مذکور به صورت کامل اطلاع رسانی و شفاف سازی شود.

فهرست منابع

- ۱- دهخدا، علی اکبر؛ لغت نامه دهخدا؛ تهران؛ انتشارات دانشگاه تهران؛ ۱۳۷۷.
- ۲- عمید، حسن؛ قربان زاده، فرهاد؛ فرهنگ عمید؛ اشجع، چاپ نخست؛ ۱۳۸۹.
- ۳- همایونی، غلامحسین؛ روش های سنجش فساد؛ تهران؛ هفته نامه گزارش پژوهشی سازمان بازرسی کل کشور؛ ۱۳۸۸.
- 4- Holmes, Leslie; Corruption (2015): A Very Short Introduction; Oxford University Press.
- 5- Reinikka, Ritva & Jakob Svensson (2006) ; “Using Micro-Surveys to Measure and Explain Corruption”. World Development, Vol. 34, No. 2.
- 6- Transparency International (2007) ; The Methodology of the Corruption Perception Index.